

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
БАЊА ЛУКА
Број: 85 0 Рс 052833 17 Рев
Бања Лука, 20.7.2018. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Дарка Осмића, као предсједника вијећа, Росе Обрадовић и Биљане Томић, као чланова вијећа, у правној ствари тужитеља Р.Р. из П., кога заступа С.Л., адвокат из Д., ... против туженог „Е.Л.“ д.о.о. Р., кога заступа И.С. адокат из Б.Л., ... ради заштите права из радног односа, и по противтужби туженог - противтужитеља „Е.Л.“ д.о.о. Р., против тужитеља-противтуженог Р.Р., ради утврђења ништавости уговора и исплате, одлучујући о ревизији туженог против-тужитеља против пресуде Окружног суда у Добоју број 85 0 Пс 052833 17 Рсж од 23.5.2017. године, на сједници одржаној 20.7.2018. године, донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија изјављена против пресуде Окружног суда у Добоју број 85 0 Пс 052833 17 Рсж од 23.5.2017. године, у дијелу којим је жалба туженог одбијена и потврђена првостепена пресуда у усвајајућем дијелу тужбеног захтјева тужитеља, као и у одлуци о трошковима поступка се преиначава тако, што се жалба туженог усваја и пресуда Основног суда у Добоју број 85 0 Рс 052833 15 Рс од 4.8.2016. године у том дијелу преиначава и суди:

„Одбија се тужбени захтјев тужитеља да се поништи, као незаконито рјешење туженог број 238/14 од 2.9.2014. године о престанку радног односа тужитељу код туженог, да се тужитељ врати на послове руководиоца производње и да му се успостави радно правни статус од 2.9.2014. године, успоставом свих права из радног односа и из пензијског инвалидског и здравственог осигурања и захтјев за исплату плата за период од 1.8.2014. године до 1.6.2016. године у износу од 53.026,51 КМ и законске затезне камате на неисплаћене плате, у износу од 8.044,07 КМ.

Свака странка сноси своје трошкове поступка“.

Ревизија изјављена против означене другостепене пресуде, у дијелу којом је жалба туженог одбијена и иста првостепена пресуда потврђена у одбијајућем дијелу одлуке о противтужбеном захтјеву туженог, одбацује се као недозвољена.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Добоју број 85 0 Рс 052833 15 Рс од 4.8.2016. године усвојен је тужбени захтјев тужитеља за поништење рјешења туженог број 238/14 од 2.9.2014. године о престанку радног односа тужитељу и тужени је обавезан да тужитеља врати на послове руководиоца производње и да успостави сва права из

радног односа и из пензијског, инвалидског и здравственог осигурања и да му исплати плате за период од 1.8.2014. до 1.6.2016. године у износу од 53.026,51 КМ и законске затезне камате на неисплаћене плате, у износу од 8.044,07 КМ.

Истом пресудом одбијен је противтужени захтјев туженог-противтужитеља (даље: тужени) да се утврди, да су ништави уговори о раду које је тужитељ-противтужени (даље: тужитељ) „сам са собом закључивао“ и то: уговор број 10 а/2011 од 1.1.2011. године, број 360 а/12 од 26.7.2012. и број 78/14 од 11.7.2014. године и да се обавезе тужитељ да туженом исплати дуг у износу од 13.804,00 КМ, доспјеле законске затезне камате у износу од 11.330,29 КМ и камату од 13.6.2016. године до исплате и тужени је обавезан да тужитељу накнади трошкове поступка у износу од 2.090,00 КМ.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Добоју број 85 0 Пс 052833 17 Рсж од 23.5.2017. године, жалба туженог је одбијена и првостепена пресуда потврђена.

Тужени ревизијом побија другостепену пресуду због повреда одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права и предлаже да се побијана пресуда преиначи тако, да се тужбени захтјев тужитеља одбије а противтужбени захтјев туженог усвоји, уз накнаду трошкова ревизионог поступка или укине и предмет врати истом суду на поновно суђење.

Одговор на ревизију није поднесен.

Ревизија против усвајајућег дијела одлуке о тужбеном захтјеву тужитеља (која је, с обзиром на вриједност побијаног дијела пресуде, дозвољена), је основана.

Тужитељ захтјевом у тужби тражи поништење побијаног рјешења о престанку радног односа, радно правну реинтеграцију и исплату накнаде плате са каматама за период и у износима и означеним у изреци првостепене пресуде. Тужени противтужбеним захтјевом тражи утврђење ништавости побијаних уговора о раду и исплату разлике бруто плате исплаћене по побијаним уговорима и по основу уговора о раду од 20.7.2007. године, као у стави 2. изреке првостепене пресуде

Расправљајући о захтјевима парничних странака првостепени суд је утврдио: да су тужитељ и тужени закључили уговор о раду на неодређено вријеме за радно мјесто директора којим је у тачки 5. уговорена плата у износу од 2.000,00 КМ; да су 1.1.2011. године закључили уговор о раду за радно мјесто директора и руководиоца производње са уговореном платом у износу од 3.316,75 КМ, а у тачки 8. додат је нови став, да ће „уколико послодавац једнострано откаже уговор без судског поступка у којем је радник правоснажно оглашен кривим, раднику бити исплаћена мјесечна уговорена бруто плата у трајању од 2 године од дана отказа“; да су тужитељ и тужени 26.7.2012. године закључили нови уговор о раду којим је измијењена висина плате (у бруто износу од 4.278,61 КМ), а уговором од 11.7.2014. године је плата смањена на бруто износ од 4.000,00 КМ, док су остале одредбе остале неизмијењене, те да је те уговоре и у име туженог – као његов директор, потписао тужитељ; да је Скупштина туженог 14.8.2014. године донијела одлуку о разрјешењу тужитеља са функције директора на основу које је донесено побијано рјешење број 238/14 од 2.9.2014. године о престанку радног односа тужитељу; да према налазу финансијског вјештака М.Б., неисплаћене плате тужитељу за спорни период (1.8.2014. године до 1.6.2016. године) износе 53.026.51 КМ а законске затезне камате 8.044,47 КМ; да разлика бруто плата тужитеља исплаћених по првом

уговору о раду од 20.7.2007. године и бруто плате по накнадно закључена три уговора о раду, износи 13.804,63 КМ а законска затезна камата 11.330,29 КМ, те да накнада (за случај једностраног раскида уговора о раду) износи 96.000,00 КМ; и да је тужитељ тужбу у овој парници поднио 3.9.2015. године, а тужени је противтужбу поднио 19.10.2015. године.

Полазећи од утврђења да је побијаним рјешењем утврђен престанак радног односа тужитељу по основу отказа уговор о раду од 20.7.2007. године закљученог за радно мјесто директора туженог, а не уговора о раду закључених и за послове руководиоца производње, нижестепени судови су закључили да је радни однос тужитеља заснован на темељу уговора о раду од 1.11.2011., 26.7.2012. и 11.7.2014. године, правно ваљан и да нема основа за престанак радног односа за послове руководиоца производње које је тужитељ обављао по основу тих уговора.

У погледу противтужбеног захтјева туженог судови су закључили, да је до 14.8.2014. године, када је Скупштина друштва донијела одлуку о разрјешењу директора друштва, тужитељ био директор туженог и да је био овлаштен за закључење наведених уговора о раду (члан 152. став 1. Закона о привредним друштвима „Службени гласник Републике Српске“ број 127/08 до 100/17, даље: ЗПД) и да, како уговори који се побијају противтужбеним захтјевом, из наведених разлога нису ништави, тужитељ није у обавези исплатити туженом износ назначен у ставу 2. изреке првостепене пресуде.

Одлуке нижестепених судова у погледу тужбеног захтјева тужитеља донесене су уз погрешну примјену материјалног права.

Према одредби члана 39. тада важећег Закона о раду (“Службени гласник Републике Српске”, број 38/00 до 20/07, даље: ЗР), уговор о раду може се закључити ради обављања послова директора код послодавца, ради заснивања радног односа (став 1.); може се закључити на неодређено и одређено вријеме, до истека мандата (став 2.); а уговор о раду, ради обављања послова директора код послодавца ради заснивања радног односа, у име послодавца закључује орган управљања (став 5. овог члана).

У конкретном случају побијаним рјешењем од 2.9.2014. године утврђен је престанак радног односа тужитељу код туженог заснован за радно мјесто директора на основу уговора о раду од 20.7.2007. године за који, међу странкама није спорно да је у име туженог закључен од стране овлаштеног лица, што није случај са наведеним уговорима који су закључени за радно мјесто директора и руководиоца производње, које је за туженог потписао тужитељ, у својству директора туженог.

Међутим, код чињенице да је тужитељ разријешен са функције директора туженог одлуком Скупштине од 14.8.2014. године (што произлази из садржаја рјешења о престанку радног односа тужитељу и што међу странкама и није спорно), у чијој надлежности и јесте разрјешење директора (члан 132. б) ЗПД), на што се правилно указује у ревизији и да је, с обзиром на наведено побијано рјешење деклаторног карактера, па како је одлука о разрјешењу (која није обухваћена тужбеним захтјевом тужитеља) коначна и правоснажна, што представља пресумпцију њене законитости слиједи закључак, да је тужитељу радни однос заснован на основу уговора о раду од 20.7.2007. године, престао на законит начин.

У погледу правне ваљаности накнадно закључених уговора о раду за послове директора и руководиоца производње, овај суд налази, да имајући у виду да је исте у име туженог закључио тужитељ као директор туженог, а не орган управљања како је прописано одредбом члана 39. став 5. ЗР да су исти, супротно становишту нижестепених судова, у дијелу који се односе на послове директора, ништави (члан 103. и члан 105. став 1. Закона о облигационим односима "Службени лист СФРЈ", број 29/78, 39/85 и 57/89, те "Службени гласник Републике Српске" број 17/93, 3/96 и 39/03 и 74/04, даље: ЗОО), у вези са чланом 39. став 5. ЗР, на што се правилно указује у ревизији - што је овај суд цијенио у виду претходног питања, при оцјени правне ваљаности уговора у дијелу који се односи на послове руководиоца производње.

Наиме, како ништавост уговора о раду за послове директора одузима правно дејство уговора, исти у том дијелу нису ни настали и не производе правно дејство, од самог почетка. Посљедице томе, тужитељ није имао законско овлаштење из члана 116. став 1. ЗР да закључује „сам са собом“ уговоре о раду за послове руководиоца производње, слиједом чега, супротно становишту нижестепених судова, наведени уговори ни у том дијелу нису правно ваљани. Стога, нижестепени судови у изведеним доказима и у релевантним одредбама материјалног права нису имали правног основа за поништење побијаног рјешења, ни за радно правну реинтеграцију тужитеља и исплату износа из става 1. изреке првостепене пресуде.

Из наведених разлога, а на основу члана 250. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Српске“, број 58/03 до 61/13, даље: ЗПП), ревизија туженог је усвојена и побијана пресуда преиначена у усвајајућем дијелу одлуке о тужбеном захтјеву тужитеља, као у изреци.

Ревизија туженог изјављена против побијане другостепене пресуде, у дијелу којом је одбијен противтужбени захтјев тужитеља, одбацује се као недозвољена.

Предметна парница води се по два захтјева: по захтјеву тужитеља против-туженог и захтјеву туженог против-тужитеља, па се у овом случају вриједност спора одређује према вриједности сваког појединог захтјева (члан 318. став 2. ЗПП).

Противтужба из члана 74. став 1. ЗПП је самостална тужба коју тужени (противтужитељ) подноси против тужитеља (противтуженог) у парници која се против њега води поводом тужбе. Из процесне самосталности тужбе и противтужбе произлази, да се и право на изјављивање ревизије по тужби и противтужби цијени засебно.

Како се ради о два одвојена захтјева против различитих тужених, дозвољеност ревизије се мора испитати у односу на сваки од постављених захтјева (из тужбе и из противтужбе) појединачно, то јесте, вриједност предмета спора, односно побијаног дијела правоснажне одлуке, одређује се засебно у односу на тужбу и у односу на противтужбу.

Уконкретном случају противтужбени захтјев туженог односи се на новчано и неновчано потраживање.

Када се тужбени а тиме и противтужбени захтјев односи на неновчано потраживање, за оцјену дозвољености ревизије мјеродавна је вриједност спора означена у тужби, односно у противтужби (члан 53. став 1. тачка 4. ЗПП и члан 316. став 1. у вези са чланом 321. став 2. ЗПП).

Тужени у противтужби није означио вриједност спора, а слиједом тога ни преко прописаног износа од 30.000,00 КМ, као услова за остваривање права на изјављивање ревизије, па је започео и водио парницу по противтужбеном захтјеву, у којој ревизија није дозвољена.

Другостепеном пресудом која се побија ревизијом, у дијелу одлуке о противтужбеном захтјеву, жалба туженог је одбијена и потврђена је првостепена пресуда којом је одбијен противтужбени захтјев туженог за утврђење ништавости побијаних уговора о раду означених у ставу 2. изреке првостепене пресуде и за исплату главног потраживања у износу од 13.804,00 КМ, законске затезне камате у износу од 11.330,29 КМ и исте камате од 13.6.2016. године до исплате (чији износи, сагласно одредби члана 316. ЗПП нису од значаја на оцјену дозвољености ревизије), и тај побијани дио другостепене пресуде не прелази наведени имовински цензус за дозвољеност ревизије.

Како вриједност побијаног дијела правоснажне пресуде по противтужбеном захтјеву туженог не прелази 30.000, 00 КМ, сагласно одредби члана 237. став 2. ЗПП ревизија туженог против другостепене пресуде којом је правоснажно одбијен његов противтужбени захтјев, није дозвољена.

У изјављеној ревизији тужени није, у смислу одредбе 237. став 3. ЗПП, тражио одлучивање по ревизији против наведеног дијела правоснажне пресуде, није означио правно питање због које се ревизија подноси, уз одређено навођење прописа и других важећих извора права који се на њега односе, нити је одређено изложио разлоге због којих сматра да је то питање важно за осигурање јединствене примјене права и равноправности свих у његовој примјени (члана 237. став 4. ЗПП), па тиме ни по овим законским одредбама, нема мјеста одлучивању по ревизији изјављеној против одбијајућег дијела противтуженог захтјева.

Из наведених разлога ревизија туженог је у том дијелу одбачена као недозвољена на основу одредбе члана 247. став 1. и став 4. ЗПП, у вези са чланом 237. став 2. и став 4. истог закона.

Како је побијана пресуда преиначена у усвајајућем дијелу одлуке о тужбеном захтјеву тужитеља, сагласно одредби члана 397. став 2. ЗПП одлучено је и о трошковима поступка, па имајући у виду да тужитељ ни тужени нису успјели у овом спору, одлучено је да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Предсједник вијећа
Дарко Осмић

Тачност отправака овјерава
Руководилац судске писарнице
Амила Подрашчић